

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 292/2020-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Andreou Oroszovou, Floriánska 19, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 7 P 459/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 7 P 459/2014 porušené boli.

2. Okresnému súdu Rožňava prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 P 459/2014 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie v sume 4 500 € (slovom štyritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Rožňava povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Rožňava je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 562,86 € (slovom päťstošesťdesiatdva eur a osemdesiatšesť centov) na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. Andrey Oroszovej, Floriánska 19, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 292/2020-11 zo 17. júna 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Andreou Oroszovou, Floriánska 19, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Rožňava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 P 459/2014 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že predmetom napadnutého konania okresného súdu je úprava rodičovských práv a povinností a úprava výživného k maloletému dieťaťu, pričom sťažovateľka vystupuje v konaní v pozícii navrhovateľky a matky maloletého dieťaťa. Napadnuté konanie okresného súdu začalo 15. decembra 2014 podaním

návrhu sťažovateľky na okresnom súde, pričom do času podania ústavnej sťažnosti sa vo veci konalo len jediné pojednávanie, a to 13. marca 2015. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti akcentuje to, že „Do dňa podania tejto sťažnosti nebolo konanie právoplatne skončené napriek tomu, že jeho predmetom je určenie rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu a určenie výživného, ktoré si svojou povahou vyžaduje rýchlosť konania tomu zodpovedajúcu.“. Podľa sťažovateľky „Momentálny stav označeného konania je taký, že od decembra 2014 sa... márne snaží, aby súdnym rozhodnutím boli určené rodičovské práva a povinnosti k jej maloletému synovi [REDACTED] [REDACTED]... a tiež v súvislosti s nimi určené výživné zo strany otca maloletého - [REDACTED] [REDACTED]... ktorý je štátny občan Španielska. Fakt, že k dnešnému dňu konajúci súd nezískal adresu otca, na ktorej by bol otec maloletého aspoň zastihnuteľný, je podľa názoru sťažovateľky takým stavom neefektívneho a nehospodárneho konania, ktoré jej spôsobil porušenie jej základných práv.“. Sťažovateľka „... vyjadrením z 31.10.2019... vysvetľovala Okresnému súdu, že situácia je pre ňu nesmieme kritická a spôsobuje jej obrovské problémy v každodennom živote. Uviedla, že je samoživiteľkou, osamelou matkou s veľmi nízkym zárobkom. Maloletý je jej jediné dieťa. Napriek tomu, že maloletý s ňou žije od marca 2014, pričom približne už od októbra 2014 maloletý ani ona nemajú s otcom maloletého žiadny kontakt a nevedia, kde sa otec nachádza, dieťa sťažovateľke nie je stále zverené do jej osobnej starostlivosti, pričom k dnešnému dňu je jediným rodičom, ktorý sa podieľa na rodičovských právach a povinnostiach.“. Navyše „jednak vyjadrením z 31.10.2019, ako aj ďalším vyjadrením z 18.12.2019 žiadala Okresný súd o rýchly a efektívny postup za účelom zabezpečenia potrieb maloletého dieťaťa a vykonanie takých úkonov, prostredníctvom ktorých bude záležitosť v dohľadnom čase ukončená vzhľadom na to, že v konaní ide o maloleté dieťa.“. Okrem toho „... dňa 24.2.2019 podala predsedovi Okresného súdu sťažnosť na postup sudkyne a prietahy v konaní... kde namieta nečinnosť Okresného súdu a najmä čas konania vo veci maloletého dieťaťa trvajúceho viac ako 5 rokov. Vytýkala súdu, že zvoleným postupom v konaní boli porušené jej práva na spravodlivý proces a prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.“.

3. Sťažovateľka v petite podanej ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo [REDAKOVANÉ]... na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 7P/459/2014, porušené bolo.

II. Okresnému súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 7P/459/2014 prikazuje konať vo vecí bez zbytočných prieťahov.

III. Sťažovateľke priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 20.000,- Eur...

IV. Sťažovateľke priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 375,24 Eur...“

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľky

4. Ústavný súd 3. júna 2020 vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie k podanej ústavnej sťažnosti. V podaní okresného súdu sp. zn. SprV 208/20 z 13. júla 2020 predseda okresného súdu poskytol rozsiahle vyjadrenie, v ktorom uviedol:

„Vec 7P/459/2014 – maloleté dieťa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] – o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, vec s cudzím prvkom, napadla na Okresný súd Rožňava 15.12.2014, dňa 13.3.2015 – pojednávanie, matka prítomná – odročené na neurčito s tým, že otec bude vypočutý dožiadaným súdom, 16.7.2015 – uznesenie, nariadený preklad nášho dožiadania do španielčiny, 28.9.2015 urgovaný preklad, 27.10.2015 znova urgovaný prekladateľ, 4.11.2015 došiel preklad, 10.11.2015 vydané uznesenie o priznanej odmene za preklad, 8.12.2015 doručovanie pretlmočeného dožiadania do Španielska za účelom vypočutia otca, 9.1.2016 vrátila sa odpoveď zo Španielska, 3.2.2016 nariadený preklad tejto odpovede, 20.3.2016 urgovaný preklad, 30.5.2016 znova urgovaný preklad, 8.6.2016 došiel preklad – z ktorého vyplýva, že naše dožiadanie nebolo možné, vykonať, keďže osoba nie je známa v mieste bydliska, 25.7.2016 uznesenie – priznaná odmena za preklad, 11.10.2016 matke oznámené, že dožiadanie bolo vrátené ako nevybavené z dôvodu, že otec sa na uvedenej adrese nezdržiava, vyzvaná, aby oznámila adresu otca, 11.12.2016 matka urgovaná, 20.12.2016 matka oznámila, že nemá vedomosti o pobyte otca, 30.12.2016 uznesenie nariadený preklad dožiadania do Španielska o zistenie pobytu otca, 7.2.2017

došiel preklad, 9.2.2017 pretlmočené dožiadanie o zistenie pobytu otca doručované do Španielska, 23.2.2017 uznesenie – priznaná odmena za preklad, 23.3.2017 vrátila sa odpoveď zo Španielska 24.3.2017 uznesenie o nariadení prekladu odpovede, 15.5.2017 urgovaný preklad, 26.5.2017 došiel preklad, z ktorého vyplýva, že osoba je nahlásená k pobytu na uvedenej adrese, ale nie je známe, či sa táto osoba na nej v súčasnosti zdržiava, 30.5.2017 uznesenie, nariadený preklad o opätovné dožiadanie o výsluch otca, 4.8.2017 urgovaný preklad, 5.9.2017 došiel preklad, 20.9.2017 uznesenie o priznaní odmeny za preklad, 27.9.2017 uznesenie o nariadení prekladu návrhu, procesného poučenia a uznesenia o ustanovení opatrovníka maloletému, 12.12.2017 urgovaný preklad, 27.12.2017 došiel preklad, 5.1.2018 uznesenie o priznaní odmeny za preklad, 11.1.2018 pretlmočené dožiadanie o výsluch otca sa doručuje dožiadateľmu súdu v Španielsku, 21.2.2018 prišla odpoveď zo Španielska, 23.2.2018 nariadený preklad tejto odpovede, 13.4.2018 došlo dožiadanie zo Španielska, 18.4.2018 nariadený preklad, 26.4.2018 došiel prvý preklad – je to potvrdenie o prijatí nášho dožiadania, 22.5.2018 došiel druhý preklad – z odpovede vyplýva, že naše dožiadanie o vypočutie otca maloletého nebolo vybavené, nakoľko sa nedostavil na súd ani na jedno z dvoch predvolaní, ktoré mu boli riadnou cestou doručené, 22.5.2018 uznesenie o priznaní odmeny za preklad, 21.6.2018 matka vyzvaná, aby oznámila aktuálnu adresu otca maloletého, 26.6.2018 matka oznámila, že nemá informácie o trvalom, ani prechodnom pobyte otca maloletého, spis ref. 26.6.2018, 4.7.2018 nariadený preklad nového dožiadania na súd do Španielska o zistenie terajšieho pobytu otca maloletého, 16.8.2018 došiel preklad dožiadania, 24.8.2018 pretlmočené dožiadanie o zistenie terajšieho pobytu otca maloletého sa doručovalo príslušnému súdu do Španielska, 18.9.2018 prišla odpoveď zo Španielska, 1.10.2018 nariadený preklad tejto odpovede, 9.10.2018 došiel preklad z prekladu vyplýva, že naše dožiadanie spĺňa podmienky a oznamujú adresu pobytu, 17.10.2018 uznesenie – odmena za preklad, 19.10.2018 dožiadanie pre súd v Španielsku o vypočutie otca maloletého a doručenie mu dokladov – nariadený preklad tohto dožiadania, 14.12.2018 prekladateľ urgovaný, 15.1.2019 došiel preklad, 16.1.2019 spis daný vyššiemu súdnemu úradníkovi na vypracovanie uznesenia o priznaní odmeny tlmočníkovi, 21.1.2019 vypracované uznesenie, 4.2.2019 pretlmočené dožiadanie o vypočutie otca maloletého doručované dožiadateľmu súdu v Španielsku, 12.8.2019 prišlo vybavené dožiadanie zo Španielska, 13.8.2019 uznesenie o nariadení

prekladu dožiadania z jazyka španielskeho do slovenského, 30.10.2019 urgencia prekladu, opätovne 19.11.2019 urgencia prekladu, 20.11.2019 došiel preklad, z dožiadania vyplýva, že na adrese sa otec mal. nezdržiava, 22.11.2019 priznaná odmena za preklad, 16.12.2019 výzva pre matku ohľadom informácie o pobyte otca maloletého. Dňa 19.12.2019 odpoveď matky, že nemá žiaden kontakt na otca maloletého. 24.2.2020 nariadený termín pojednávania na 26.3.2020. Pojednávanie zrušené z dôvodu rizika šírenia COVID-19. Dňa 10.6.2020 došiel návrh matky na vydanie neodkladného opatrenia. 12.6.2020 vydané uznesenie o neodkladnom opatrení, ktorým maloletá bol dočasne zverený do starostlivosti matky, doručovanie uznesenia matke a kolíznemu opatrovníkovi. Preklad návrhu matky a uznesenia o neodkladnom opatrení nariadený 7.7.2020.

Súd I. inštancie od nápadu veci doteraz konal vo veci priebežne, čo vyplýva z vyššie popísaného prehľadu procesných postupov súdu. Celkovú dĺžku konania ovplyvnilo najmä to, že sa jedná o vec s cudzím prvkom, pričom otec maloletého dieťaťa má bydlisko v Španielsku. Ani prostredníctvom dožiadaného súdu sa doteraz nepodarilo zistiť pobyt otca maloletého dieťaťa a doručiť mu návrh, procesné poučenia, uznesenia a vykonať jeho výsluch. Tým sa z objektívnych dôvodov predĺžila doba konania. Ústavný súd pri svojom rozhodovaní by mal prihliadnuť na túto skutočnosť, pričom ani samotná matka maloletého nedisponuje žiadnymi informáciami o pobyte otca maloletého.

Pôvodná zákonná sudkyňa JUDr. Katarína Janečková sa vo veci nevyjadrila z dôvodu, že od 1.1.2020 prestala vykonávať funkciu sudkyne z dôvodu odchodu na dôchodok a v prílohe pripájam vyjadrenie súčasnej zákonnej sudkyne Mgr. Marty Hrenčukovej.“

5. Ústavný súd listom zo 16. júla 2020 zaslal právnej zástupkyňi sťažovateľky vyjadrenie predsedu okresného súdu sp. zn. SprV 208/20 z 13. júla 2020 na vedomie s možnosťou vyjadriť sa. Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojej replike z 29. júla 2020 k vyjadreniu predsedu okresného súdu uviedla:

«3. V súvislosti s vyjadrením predsedu Okresného súdu Rožňava (ďalej len „Okresný súd“) sp. zn. SprV/208/20 z 13.7.2020 uvádzame, že sa nemôžeme stotožniť s názorom v ňom uvedeným, že súd od nápadu veci doteraz konal priebežne, čo má vyplývať z popísaného prehľadu procesných postupov tohto súdu. V tomto kontexte poukazujeme

na samotné vyjadrenie vtedy podpredsedu Okresného súdu Rožňava, ktorý listinou, označenou ako Upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti z 24.3.2020 sťažovateľke oznámil, že v časti, týkajúcej sa toho, že Okresný súd ani jedenkrát nevyvodil žiadne dôsledky z nedodržania lehôt, v ktorých opakovane ukladal prekladateľovi listiny preložiť a čím sa samozrejme predĺžila dĺžka samotného konania, považuje jej sťažnosť na prieťahy v konaní sp. zn. 7P/459/2014 za dôvodnú.

4. Je preto znepokojivé, že Okresný súd Rožňava vo vyjadrení okrem iného opomenul túto vážnu okolnosť a len konštatoval, že súd konal priebežne, resp. že celkovú dĺžku konania ovplyvnilo najmä to, že sa jedná o vec s cudzím prvkom a že ani samotná matka maloletého nemá žiadne informácie o pobyte otca maloletého. Uvedené podľa názoru sťažovateľky nemôže byť pripisované na ťarchu dĺžky samotného konania trvajúceho viac ako 5 a pol roka. Poukazujúc na túto alarmujúcu dobu konania týkajúceho sa maloletého dieťaťa, v ktorom sa vo všeobecnosti vyžaduje postup súdu s osobitnou rýchlou, je nemysliteľné, že ešte stále nie sú potrebné písomnosti súdu doručené otcovi maloletého, čo pre sťažovateľku len znásobuje jej stav neistoty.

5. V okolnostiach veci je preto podľa nášho názoru nedostatočné a neúplné konštatovanie terajšej zákonnej sudkyne vo veci zo 7.7.2020, že „... všetky tieto písomnosti súdu budú doručené aj otcovi dieťaťa na doteraz známe adresy v Španielsku.“, keď tieto sa nepodarilo otcovi doručiť už viac ako 5 a pol roka a tiež s ohľadom na tú skutočnosť, že zákonná sudkyňa neuviedla, aký postup chce zvoliť tentokrát, keď znova nastanú obdobné situácie, ako v ostatných rokoch. Ako príklad uvádzame, že prekladateľ absolútne odignoroval lehoty určené súdom o preklad a tiež dožiadanie zo Španielska sa vracia s negatívnym výsledkom po zákonnej lehote na vybavenie takýchto záležitostí s ohľadom na samotné doručenie písomností v zmysle nariadenia EP a Rady č. 1393/2007 z 13.11.2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch a tiež s ohľadom na zákonnú lehotu na vybavenie dožiadania o vykonanie dôkazu v zmysle Nariadenia Rady č. 1206/2001 z 28.5.2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obdobných veciach. Ako konkrétny prípad nedodržania vyššie uvedených lehôt a nevyvedenia žiadnych sankcií z ich nerešpektovania uvádzame napr. obdobie od 4.2.2019, kedy bolo v zmysle spomínaného vyjadrenia Okresného súdu pretlmočené dožiadanie o vypočutie otca

maloletého doručované dožiadanému súdu v Španielsku, pričom až 12.8.2019 prišlo „vybavené dožiadanie“ zo Španielska a pod.

6. V kontexte vyššie uvedeného preto zastávame názor, že Okresný súd nebol dostatočne činný a tiež máme za to, že vykonával úkony, ktoré boli zbytočné a neúčelné (opakovane niekoľko výziev adresovaných sťažovateľke na oznámenie adresy otca maloletého, ustanovovanie stále toho istého prekladateľa v tejto veci, pozn.) a ktoré v konečnom dôsledku prispeli k dĺžke samotného konania. Okresný súd teda svojim neprímerane pomalým postupom vlastne sám prispel k tomu, že predlžoval a stále predlžuje stav núdze a neistoty, v ktorom sa bez vlastnej viny sťažovateľka nachádza spolu so svojim maloletým dieťaťom.

7. Sťažovateľka teda má za to, že vyššie uvedené procesné pochybenia, nesprávny a nesústredený postup Okresného súdu v predmetnom konaní vo svojom súhrne naplnili porušenie jej práva na prejednanie veci bez zbytočných prietahov, preto považuje jej sťažnosť za dôvodnú.»

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97

a I. ÚS 10/98). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejavovať ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

13. Ústavný súd teda akcentuje, že pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej konštantnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“ (III. ÚS 127/03). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13.1 „Základné právo na prejednanie veci bez zbytočných prietahov a v primeranej lehote patrí k tým právam, ktoré zásadným spôsobom spolupodmieňujú spoločnosťou vnímaný stupeň právnej istoty, a jeho dodržiavanie je jednou zo záruk posilňovania dôvery občanov v právo a justíciu. Obsah právneho poriadku musí byť rovnako záväzný pre občanov aj pre štát, a to nielen vo svojej abstraktnej podobe, ale predovšetkým konkrétne pri výkone súdnej moci.“ (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 193/03 z 15. októbra 2003).

14. Povinnosť súdu a sudcu konať vo veci bez prietahov vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku.

14.1 Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, keď sa bude konať nové pojednávanie.

14.2 Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Napríklad povinnosť súdu konať bez priet'ahov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

14.3 Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp aj civilného nesporového konania vyjadrený v čl. 5 ods. 2 a čl. 12 CMP. Podľa čl. 5 ods. 2 CMP súd postupuje z úradnej povinnosti na základe zákona na účely prejednávania a rozhodnutia veci tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná. Podľa čl. 12 CMP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý aj do úpravy všeobecnej časti

Civilného mimosporového poriadku vzťahujúcej sa na všetky konania uvedené v osobitnej časti, ako napr. § 30 CMP, podľa ktorého po začatí konania postupuje súd v súčinnosti s ostatnými subjektmi konania tak, aby bola vec v čo najkratšom čase prejednaná a rozhodnutá, alebo § 31 CMP, podľa ktorého súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní.

15. Ústavný súd nie je súčasťou súdnej sústavy a neprislúcha mu právo dozoru nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov. Do rozhodovacej činnosti súdov je v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd oprávnený zasiahnuť iba vtedy, ak boli ich konaním alebo nadväzujúcim rozhodnutím porušené ústavou zaručené základné práva a slobody sťažovateľa.

16. Prieťahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jedno či viacrázový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje významné ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov alebo ich riadneho postupu. Z uvedenej fakticity musí preto následne vyplynúť, že dôsledkom popísaného zásahu orgánu verejnej moci (jeho pasivity) nemožno čeliť inak než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

17. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu podľa týchto troch základných kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04). Teda záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno formulovať vždy s ohľadom na faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení práva na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú prietahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa [Comingersoll S.A. (Veľká komora), Sürmeli proti Nemecku (Veľká komora), Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, rovnako tak aj I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07]. Naostatok aj ESLP vo svojich rozhodnutiach (rozsudok ESLP vo veci H. proti Francúzsku z 24. 10. 1989, rozsudok ESLP vo veci Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994 a rozsudok ESLP vo veci Scordino proti Taliansku č. 1 z 29. 3. 2006) viackrát vyzdvihol dôležitosť správy súdnictva bez prietáhov, ktoré môžu ohroziť jeho účinnosť a dôveryhodnosť.

18. Zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (II. ÚS 33/99).

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

IV.1 Právna a faktická zložitosť vecí

19. Pokiaľ ide o zložitosť prípadu, môžeme hovoriť o skutkovej alebo právnej zložitosti. Môže ísť napríklad o vec, v ktorej vystupuje viacero strán (rozsudok ESLP

vo veci H. proti Spojenému kráľovstvu z 8. 7. 1987) alebo v ktorej je potrebné zabezpečiť rôzne dôkazy [rozsudok ESLP vo veci Humen proti Poľsku (Veľká komora) z 15. 10. 1999]. Zložitosť prípadu môže taktiež súvisieť s prítomnosťou medzinárodného prvku (rozsudok ESLP vo veci Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968). Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že skutkovo a právne zložitú je iba také konanie, ktoré si na posúdenie skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, vyžaduje ustanovenie znalca s osobitnými odbornými znalosťami, resp. spoluprácu znalca s inými odborníkmi – konzultantmi (IV. ÚS 28/05).

19.1 Predmetom konania je úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu a určenie výživného pre maloleté dieťa v zmysle § 111 písm. b) a c) CMP. Obdobné spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, pričom k tejto problematike existuje v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov, a preto vec sťažovateľky ústavný súd nepovažuje z právneho hľadiska za zložitú. Ústavný súd pri posudzovaní dĺžky tohto konania zhodne s judikatúrou ESLP (napr. rozsudok ESLP vo veci H. v. United Kingdom z 8. 7. 1987) prihliadol aj na povahu predmetu konania, ktoré spočíva v ochrane záujmov maloletého dieťaťa a jeho osobného statusu, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s osobitnou starostlivosťou (II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02, I. ÚS 419/2015). Povaha tohto konania preto podmieňovala prísnejšie hodnotenie jeho priebehu ústavným súdom z toho hľadiska, či v ňom došlo nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou k zbytočným priet'ahom. Na druhej strane ústavný súd pripúšťa určitý stupeň faktickej zložitosti predmetného konania, ktorý súvisí s medzinárodným prvkom a ktorý spočíval v potrebe zabezpečenia vyjadrenia otca maloletého, ktorý sa zdržiava v Španielskom kráľovstve, a následných prekladoch písomností zasielaných do Španielskeho kráľovstva a z neho.

IV.2 Správanie účastníka konania

20. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných priet'ahov v súdnom

konaní ústavný súd nezistil na strane sťažovateľky žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých došlo/malo dôjsť k priet'ahom pri prejednaní veci.

IV.3 Postup okresného súdu v napadnutom konaní

21. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

22. Prehľad vo veci vykonaných úkonov:

- 15. decembra 2014 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky na úpravu výkonu rodičovských práv a určenie výživného v zmysle § 36 a § 35 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

- 25. februára 2015 okresný súd nariadil pojednávanie na 13. marec 2015, uznesením okresného súdu č. k. 7 P 459/2014-21 z 25. februára 2015 bol za kolízneho opatrovníka ustanovený Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Rožňava (ďalej len „úrad“) a zároveň bolo vyžiadané dožiadanie úradu o preverenie majetkových pomerov, tiež boli dožiadané aj ďalšie orgány štátnej správy a samosprávy na účely poskytnutia informácií, a to Sociálna poisťovňa, pobočka Rožňava, Mestský úrad Rožňava,

- od 3. marca 2015 do 10. marca 2015 boli okresnému súdu doručené správy z dožiadaných orgánov štátnej správy a samosprávy,

- 13. marca 2015 okresný súd pojednával vo veci, bola vypočutá sťažovateľka ako matka maloletého, pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že otec maloletého bude vypočutý dožiadaným súdom,

- 16. júla 2015 okresný súd uznesením č. k. 7 P 459/2014-33 zo 16. júla 2015 nariadil preklad úradných listín súdu a ustanovil súdneho tlmočníka Mgr. Bohumila Kerna z Trenčína, zároveň bolo spracované dožiadanie pre španielsky súd,

- 5. októbra 2015 a 3. novembra 2015 okresný súd urguje preklad úradných listín súdu z jazyka slovenského do jazyka španielskeho,

- 4. novembra 2015 bol okresnému súdu doručený preklad spolu s vyúčtovaním,

- 10. novembra 2015 okresný súd uznesením č. k. 7 P 459/2014-40 z 10. novembra 2015 rozhodol o tlmočnom,
- 19. januára 2016 bola okresnému súdu doručená písomná odpoveď z justičného orgánu Španielskeho kráľovstva,
- 3. februára 2016 okresný súd uznesením ustanovil tlmočníka na preklad doručených listín,
- 31. marca 2016 a 2. júna 2016 okresný súd urguje preklad listín,
- 8. júna 2016 bol okresnému súdu doručený preklad spolu s vyúčtovaním, doručenie bolo neúspešné (adresát neznámy),
- 25. júla 2016 okresný súd uznesením rozhodol o tlmočnom,
- 16. novembra 2016 okresný súd oznamuje neúspešné doručenie písomností na známu adresu otca a vyzýva sťažovateľku o oznámenie známej adresy,
- 30. decembra 2016 okresný súd uznesením ustanovil tlmočníka a spracoval dožiadanie pre španielsky súd, ktorý vyzval na zistenie známej adresy otca dieťaťa,
- 7. februára 2017 bol okresnému súdu doručený preklad a vyúčtovanie tlmočného,
- 23. februára 2017 okresný súd uznesením rozhodol o tlmočnom,
- 23. marca 2017 bola okresnému súdu doručená písomnosť z justičného orgánu Španielskeho kráľovstva,
- 24. marca 2017 okresný súd uznesením ustanovil tlmočníka,
- 17. mája 2017 okresný súd urguje preklad listín,
- 26. mája 2017 bol okresnému súdu doručený preklad spolu s tlmočným,
- 30. mája 2017 okresný súd uznesením ustanovil tlmočníka na preklad listiny okresného súdu, ktorú súd opätovne doručuje na známu adresu otca maloletého v Španielskom kráľovstve spolu s rozhodnutiami súdu a otázkami k jeho výsluchu,
- 7. augusta 2017 okresný súd urguje preklad listiny,
- 5. septembra 2017 bol okresnému súdu doručený preklad spolu s vyúčtovaním tlmočného,
- 20. septembra 2017 okresný súd uznesením rozhodol o tlmočnom,
- 12. decembra 2017 okresný súd urguje preklad listiny,
- 27. decembra 2017 bol okresnému súdu doručený preklad spolu s tlmočným,

- 21. februára 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie z justičného orgánu Španielskeho kráľovstva,
- 23. februára 2018 okresný súd uznesením ustanovil tlmočníka,
- 13. apríla 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie z justičného orgánu Španielskeho kráľovstva,
- 18. apríla 2018 okresný súd uznesením ustanovil tlmočníka,
- 26. apríla 2018 bol okresnému súdu doručený preklad spolu s tlmočným, z prekladu vyplýva, že sa otca maloletého nepodarilo predvolať na vypočutie pred súdom zo známej adresy,
- 22. mája 2018 okresný súd uznesením rozhodol o tlmočnom,
- 21. júna 2018 okresný súd vyzval sťažovateľku o oznámenie adresy odporcu v konaní, 26. júna 2018 bola okresnému súdu doručená odpoveď sťažovateľky,
- 4. júla 2018 okresný súd uznesením ustanovil tlmočníka,
- 16. augusta 2018 bol okresnému súdu doručený preklad a vyúčtovanie tlmočného,
- 21. augusta 2018 okresný súd rozhodol o tlmočnom,
- 28. septembra 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie z justičného orgánu Španielskeho kráľovstva,
- 1. októbra 2018 okresný súd uznesením ustanovil tlmočníka,
- 9. októbra 2018 bol okresnému súdu doručený preklad a vyúčtovanie tlmočného,
- 17. októbra 2018 okresný súd rozhodol o tlmočnom,
- 19. októbra 2018 okresný súd uznesením ustanovil tlmočníka,
- 17. decembra 2018 okresný súd urguje tlmočníka,
- 15. januára 2019 bol okresnému súdu doručený preklad spolu s tlmočným,
- 21. januára 2019 okresný súd uznesením rozhodol o tlmočnom,
- 4. februára 2019 okresný súd doručuje preklad listín justičnému orgánu Španielskeho kráľovstva,
- 12. augusta 2019 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie z justičného orgánu Španielskeho kráľovstva,
- 13. augusta 2019 okresný súd uznesením ustanovil tlmočníka,
- 8. októbra 2019 a 30. októbra 2019 okresný súd urgoval tlmočníka,

- 4. novembra 2019 bolo okresnému súdu doručené podanie zvolenej právnej zástupkyne sťažovateľky, 6. novembra 2019 okresný súd odpovedá,
- 19. novembra 2019 okresný súd po treťi raz urguje tlmočníka,
- 20. novembra 2019 bol okresnému súdu doručený preklad spolu s tlmočným, odporca sa na okresnému súdu známej adrese nezdržiava,
- 22. novembra 2019 okresný súd uznesením rozhodol o tlmočnom,
- 17. decembra 2019 okresný súd vyzval sťažovateľku oznámiť adresu pobytu odporcu, 19. decembra 2019 právna zástupkyňa sťažovateľky oznamuje, že nedisponuje týmto údajom,
- 24. februára 2020 okresný súd nariadil termín pojednávania na 26. marec 2020,
- 16. marca 2020 okresný súd upovedomuje o zrušení pojednávania v dôsledku pandémie,
- 14. apríla 2020 bola okresnému súdu vrátená poštová zásielka zo známej adresy odporcu v Španielskom kráľovstve,
- 10. júna 2020 bol okresnému súdu doručený návrh na vydanie neodkladného opatrenia,
- 12. júna 2020 okresný súd vypočul sťažovateľku ako navrhovateľku neodkladného opatrenia,
- 12. júna 2020 okresný súd uznesením č. k. 7 P 459/2014-488 z 12. júna 2020 predbežným opatrením dočasne zveril maloletého [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] do starostlivosti sťažovateľky ako jeho matky,
- 7. júla 2020 okresný súd uznesením ustanovil tlmočníka na preklad návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia a uznesenia okresného súdu č. k. 7 P 459/2014-488 z 12. júna 2020.

23. Zhodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd konštatuje, že je neprehliadnuteľnou skutočnosťou, že konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností a určenie výživného podľa § 111 písm. b) a c) CMP je konaním s osobitnou rýchlosťou a že toto konanie od 15. decembra 2014 a do času podania ústavnej sťažnosti sťažovateľky nebolo skončené ani na prvom stupni. Celková doba trvania napadnutého konania od času podania návrhu na okresnom súde

15. decembra 2014 do času podania ústavnej sťažnosti 19. mája 2020 je 5 rokov a 5 mesiacov, počas ktorých okresný súd uznesením č. k. 7 P 459/2014-488 z 12. júna 2020 dočasne zveril maloletého do starostlivosti sťažovateľky ako matky, a to na jej návrh doručený okresnému súdu 10. júna 2020. Ústavný súd pripúšťa určitú faktickú náročnosť predmetného konania v dôsledku pobytu jednej zo strán konania v zahraničí a nutnosť zabezpečovať úradné preklady listín do a zo španielskeho jazyka, no na druhej strane považuje postup okresného súdu v napadnutom konaní za neefektívny, ktorý sa prejavil v nasledujúcom smere.

23.1 Okresný súd sa viacerými dožiadaniami pokúsil zabezpečiť vyjadrenie strany konania k veci. Na tento účel adresoval dožiadanému súdnemu orgánu celkovo tri dožiadania. V prvom, vychádzajúc z informácií sťažovateľky o známej adrese otca maloletého, sa tohto snažil vypočúť k veci zo známej adresy. Na tento účel okresný súd uznesením č. k. 7 P 459/2014-33 zo 16. júla 2015 nariadil preklad úradných listín súdu a ustanovil tlmočníka/prekladateľa Mgr. Bohumila Kerna z Trenčína zo španielskeho jazyka. K prekladu listín došlo 4. novembra 2015 a 19. januára 2016 okresný súd dostal informáciu o tom, že adresát je na mieste známej adresy neznámy (písomnosť preložená do slovenského jazyka 8. júna 2016). Celkovo tak tento postup okresného súdu trval jeden rok, počas ktorého sa okresný súd dozvedel o tom, že sa strana konania nezdržiava na známej adrese a v konečnom dôsledku sa teda nepodarilo zabezpečiť vypočutie otca maloletého ako strany konania k veci. V ďalšom postupe okresný súd dožiadal opäť justičný orgán Španielskeho kráľovstva tentokrát na zistenie adresy pobytu otca maloletého ako strany konania a na tento účel aj uznesením z 30. decembra 2016 opätovne ustanovil prekladateľa Mgr. Bohumila Kerna z Trenčína na preklad úradných listín z jazyka slovenského do jazyka španielskeho, aby 23. marca 2017 (s prekladom listín 26. mája 2017) zistil, že sa justičnému orgánu Španielskeho kráľovstva nepodarilo zistiť inú adresu otca maloletého než tú, ktorá bola sťažovateľke a aj súdu známa. Následne okresný súd opätovne uznesením z 30. mája 2017 ustanovuje prekladateľa Mgr. Bohumila Kerna z Trenčína na preklad úradných listín z jazyka slovenského do jazyka španielskeho, aby 21. februára 2018 a 13. apríla 2018 (s prekladom listín 26. apríla 2018) zistil, že sa justičnému orgánu Španielskeho kráľovstva nepodarilo predvolať na vypočutie pred súdom otca maloletého zo známej adresy. Následne v čase od 26. apríla 2018

do 20. novembra 2019 okresný súd tento postup zopakoval, a to opätovne s negatívnym výsledkom.

23.2 Podľa názoru ústavného súdu bol už predostretý postup okresného súdu neefektívny, keďže už pri prvom dožiadaní o právnu spoluprácu s justičným orgánom Španielskeho kráľovstva mal okresný súd zvážiť možnosť žiadať v prípade, ak sa nepodarí otca maloletého predvolať zo známej adresy, dať zistiť inú aktuálnu adresu, a v prípade nemožnosti výsluchu otca v Španielskom kráľovstve už po prvom absolvovaní právnej pomoci vo veci rozhodnúť na podklade dosiaľ zistených skutočností. Alternatívne mohol okresný súd, vychádzajúc aj z § 35 CMP, v rámci právnej pomoci zvážiť aj zistenie majetkových pomerov otca maloletého u príslušného orgánu dôchodkového (sociálneho) zabezpečenia a správy daní (v podmienkach Slovenskej republiky Sociálnej poisťovne a Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky). Vychádzajúc z predostretých úvah, považuje ústavný súd okresným súdom realizovanú právnu pomoc po uzavretí prvého dožiadania za zbytočnú, teda za neefektívnu, a teda aj postup okresného súdu v tejto etape za neefektívny, pričom prieťahy súvisiace s postupom tlmočníka v predmetnej veci sú z uvedeného uhla pohľadu zanedbateľnou skutočnosťou. Na tomto podklade je možné ustáliť, že postup okresného súdu v napadnutom konaní bol v už uvedenom rozsahu poznačený neefektívnosťou pri realizácii úkonov právnej pomoci do zahraničia. Predchádzajúci postup okresného súdu v napadnutom konaní od 15. decembra 2014 do 8. júna 2016 považuje ústavný súd za primeraný okolnostiam veci a potrebe medzinárodnej justičnej spolupráce. Postup okresného súdu v napadnutom konaní v roku 2020 bol poznačený protiepidemiologickými opatreniami, ktoré predstavujú objektívnu prekážku v jeho postupe.

V.

Záver

V.1 K bodu 1 výroku nálezu

24. V zmysle § 133 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené

a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody. Ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

24.1 Ústavný súd na základe vykonaného posúdenia (bod IV odôvodnenia) dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V.2 K bodu 2 výroku nálezu

25. V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

25.1 Podľa § 133 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže a) prikázať, aby ten kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

25.2 Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie okresného súdu stále trvá a vo veci nebolo dosiaľ rozhodnuté, prikázal ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov.

V.3 K bodu 3 výroku nálezu

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

26.1 Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu

porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012).

26.2 Sťažovateľka požiadala o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 20 000 €. Ústavný súd v prípade okresného súdu identifikoval dobu prietahov spočívajúcich v neefektívnom postupe okresného súdu pri medzinárodnej právnej pomoci. Vychádzajúc z celkovej doby trvania napadnutého konania okresného súdu, t. j. 5 rokov a 5 mesiacov (do času podania ústavnej sťažnosti), je potrebné konštatovať prietah vyplývajúci z chronológie a záverov uvedených v bodoch 23.1 a 23.2 tohto odôvodnenia. Vzhľadom na neprimeranú dĺžku konania, ktorá na okresnom súde trvá vo veci s osobitnou rýchlosťou už viac ako 5 rokov, keď približne po roku a pol prestal byť jeho postup efektívny, a vychádzajúc zo svojej judikatúry (IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020), priznal ústavný súd v popísanej situácii sťažovateľke sumu 4 500 €, ktorú považoval vzhľadom na okolnosti prípadu za primeranú. Vychádzal pritom zo skutočnosti, že predmetné konanie je konaním s osobitnou rýchlosťou, teda v inom konaní než v konaní s uvedenou charakteristikou by bola suma finančného zadosťučinenia nižšia.

V.4 K bodu 4 výroku nálezu

27. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

27.1 Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou pozostávajúce z odmeny advokáta za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2020, a to za prevzatie a prípravu zastupovania, za písomné podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a za vyjadrenie z 29. júla 2020. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 2 v spojení s § 3 ods. 1 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa)

v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 šestina z výpočtového základu zo sumy 1 062 €, čo činí za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 177 €, a režijný paušál je v sume 10,62 €, teda odmena je v celkovej súhrnnej sume 562,86 €.

V.5 K bodu 5 výroku nálezu

28. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti požadovala zaplatenie finančného zadostučinenia vo výške 20 000 € vo vzťahu k okresnému súdu. Vzhľadom na to, že ústavný súd priznal sťažovateľke sumu finančného zadostučinenia vo výške 4 500 €, návrhu v ostávajúcej časti nevyhovel.

29. S poukazom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, sa pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumie jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu